

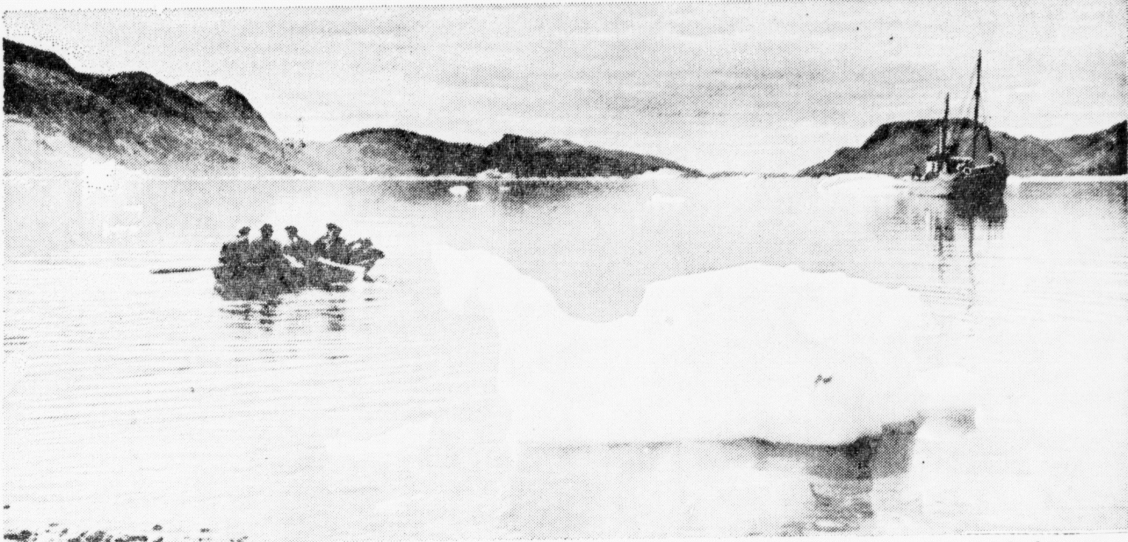
Grønlandsk Holstebro-lærning, der har taget svendebrev med ros, anser boligbyggeri for at være vigtigere end industri og stor-fiskeri



Peter Kleist

En af de nybagte tømrersvende i Holstebro for nylig var Edvard Ole Peter Kleist, der fik sit svendestykke antaget med ros. Peter Kleist, der har klaret sin uddannelse i Danmark godt, er medlem af en sydgrønlandsk familie med gamle traditioner for uddannelse i Danmark. År 1900 var hans far, moder en af de første grønlandere, der blev uddannet her — som jordemoder på Righospitalet. Siden har udviklingen taget fart, og i øjeblikket er tre søskende til Peter Kleist i Danmark.

Han er født og opvokset i Julianehåb, hvor hans far, Jokum Kleist, er formand for kommunalbestyrelsen, borgmester. Julianehåb er en af Grønlands største byer. Den ligger i et område, hvor fjeldene med mange bjergsøer stiger op om et vidt forgrenet net af dybe fjorde, og sejlsads ad indenskærs ruter



Julianehåb ligger i et område, hvor fjeldene med mange bjergsøer stiger op om et vidt forgrenet net af dybe fjorde, og sejlsads ad indenskærs ruter afspejler bestandig nye fjeldformationer

Vil hjem for at bygge huse i Grønland

landske trawlere henter store fangster. Storisen stoppede foretagendet, og selskabet gik fallit.

Denne fødeby, Julianehåb, vil Kleist nu tilbage til, og han vil bygge huse.

Huse for industri, siger han. Vi går med udviklingen på Grønland op ad en trappe. Hvert eneste skridt er vigtigt, og vi må vide, hvor fødderne sættes. Industri og storfiskeri må komme langsomt i takt med grønlandernes oplæring, og lige nu må det gælde huse, siger den 22-årige grønlander, der har set boligforholdene i sin by og er blevet skeptisk ved at se Greenlandfish, krakke.

Peter Kleist har ikke oplevet forskelsbehandling i Danmark, og også på Grønland er der et godt forhold mellem danskere og grønlandere.

Men jeg vil ikke håbe, jeg skal hjem og arbejde for 450 kr., mens danske skal have almindelig dansk timeløn, siger han.

ger op om et vidt forgrenet net af dybe fjorde, og sejlsads ad indenskærs ruter afspejler bestandig nye fjeldformationer, om sommeren klædt i strålende grønt med et mangefarvet tæppe af polarblomster og sejt lavt pilekrat.

Snehæder, polarræve, ryster og snepurve skifter ved vintertid alle til hvid pels. Der er mange af dem, og om sommeren kommer milliarder af trækfugle. Elvene blinker af laks og ørred, og fjordene er fiskerige. Hvaler puster sig ofte frem, og der er også sæler — en sjælden gang en enlig isbjørn.

Set langt fra er Julianehåb en perle i dette landskab. Havnen med gæstende oceandampere, moderne røde coastere, mange trækkere, robåde og nogle få kajaker myldrer med liv, og omkring

den gamle trækirke kryber røde og sorte træhuse op ad fjeldsiderne.

I nærbillede ses fattigdommens spor. I små huse kan der bo to generationer og måske en meget nye tredje generation, og børnedødeligheden kan være stor.

For få år siden købte et grønlandsk stiftet aktieselskab «Greenlandfish», et havgående større fiskerifartøj, i et forsøg på at nå banke, hvor hundreder af uden-

Han regnede dog med, at dette forhold løses og glæder sig til at komme hjem.

Peter Kleist fik smukke roser ved festen for de nybagte svende, da hans mester, tømrermester Korsholm Jeppesen, Holstebro, i en lille tale fortalte om sin grønlandske læredreng, at han havde gjort Grønland ære ved flid og dygtighed og godt kammeratskab, og læreresteren opfordrede andre interesserede mestre til at høre i grønlandsministeriet, om de kan hjælpe lærepladssøgende fra Grønland.

I øvrigt har Kleist netop været på session. Han har haft 6 måneders frivillig tjeneste på Grønland, men det er muligt, han skal genindkaldes for at få i alt 12 måneders tjenestetid. Det bekommer ham ikke bedre end normalt for unge, der står for at skulle tjene store penge, men han kommenterer:

— Med lige ret følger lige pligt. Levi

Største Peary-landekspedition

Ejg. Knuth sender 20 mand — danske, canadiere, en svensker og en nordmand — på sommerophold ved Brønlands fjord

Polarforskeren Ejgil Knuth, der har indledt sin 4. Peary-landekspedition, vil have standset en tysk ekspedition, der planlægger at nå frem til Nordpolen med traktor. E. Knuth har overfor grønlandsministeriet gjort gældende, at hvis tyskerne kommer, må han opgive videre ekspeditioner i Pearyland.

Ekspeditionen får en række opgaver først og fremmest udgravninger, der skal skaffe yderligere oplysninger om en 4000 år gammel nomade-kultur, som tidligere er påvist i det høje Nord.

14 danskere og fire canadiere skal stige på ekspeditionen, der får station ved Brønlands Fjord, hvor Ejgil Knuth tidligere har rejst nogle hytter.

Noget nyt er det, at ekspeditionen får to Cessna-fly stillet til rådighed, det ene af mejerieret

Esper Boel, Nørre Alslev, det andet af den norske SAS-navigatør Einar Pedersen. De to små maskiner flyves til Pearyland via Nordnorge og Svalbard.

Den tunge udrustning flyves derop af den islandske DC 4 maskine, det danske meteorologiske institut anvender til is-rekognoscering. Når ekspeditionen skal hjem, assisteres den af en Catalina fra flyvevåbnet, stillet til rådighed af søværnet.

Ekspeditionen tæller også en svensk deltager, luftkaptajn Reinhold von Jessen, der skal flyve Boels Cessna-maskine i Pearyland og tilbage til Danmark.

Det øvrige videnskabelige arbejde omfatter bl.a. studier af insekter, som foretages af den canadiske forsker, mens dr. Borge Fristrup skal foretage en række undersøgelser over brævn-dringer i området. H



Flænsning: der deles ud til de fremmede fra nabopladserne. Træsnit af Aron.

Inuit-folkets saga

„Tungen må være som et ekko af det, der skal skildres . . .“

■ ESKIMOERNE kaldte overalt sig selv inuit, flertal af Inuk. Inuit, grønlandere. Deres „litteratur“ var kun mundtligt overleveret, men alle inuit var fortrolige med forfædrenes gamle traditioner. De fleste ejede selv digtekunstens gave; de kunne næsten alle synge og danse, på deres vis, medvirke i kultiske skuespil og sanglege. Ingen kendte til at skrive eller læse.

Vore dages folkeorister har fundet inuiternes sange og eventyr levende i alle egne af det uhyre eskimo-område, i Alaska som i Grønland. Grønlanderne selv skinner mellem lange fortællinger, der anses for sande og virkelige (oqalugtuat) — og de kortere, opdigtede anekdoter, eventyr, fabler o. lign. (oqalualarutit). Deres dramatiske og levende fremstillingsform er berømt. Fortælleren følte sig som bærer af sine forfædres traditioner.

Man har ved udgivelsen af „Rypekylling“, en lille samling grønlandske sagn og eventyr, taget et yderst prisværdigt initiativ. Der er ingen tvivl om, at de seks små fortællinger, bogen består af, vil blive læst med glæde. Bogen er tilmed forsynet med originale grønlandske træsnit og tegninger samt en aldeles glimrende efterskrift, der blot, uanset bogens få sider, burde have været endnu mere omfattende; bl.a. kunne man godt have forklaret illustrationerne lidt bredere.

Sagnet selv er ikke videre velvalgt, men har dog så absolut nyhedens interesse. Der er jo sandhed nok at tage af. Flere af fortællingerne findes i øvrigt i flere versioner (der er f.eks. tydelig forskel mellem vestgrønlandsk og østgrønlandsk fortællertradition). Knud Holsts gengivelse er ikke ringe, men oversættelsen (hvor frem-

ragende den end er) og gengivningen har dog bevirket, at mange grønlandske udtryk, der hos os grønlandere skaber rige idé-associationer, er blevet jammerligt fordansket. Jeg må i den forbindelse henvise til, hvad den i bogens efterskrift omtalte inspektør Rink skrev for ca. 100 år siden: „Grønlandske sagn ere beregnede på mundtligt foredrag; hvis de skal bedømmes ret, høres på grønlandsk og i Grønland, og tilhøreren bør kunne sætte sig ind i den grønlandske tankegang.“

■ MEN SOM allerede sagt: de små fortællinger er trods alt virkeligt interessante og siger alt i alt en masse bl.a. om eskimoisk børneopdragelse — de svageliges og forældrenes skæbne i samfundet — fangersamfundets syn på en „stakels fisker“ (side 17) — eskimoiske idretter — datidens helte, der i alle mulige farer klarede sig som strålende eksempler for kommende slægter — Andemåner (datidens præster og læger) og tuplakker (hævnerne, men samtidig retfærdighedens vogtere) samt den eskimoiske verdens berømteste dame, Havets Moder (Savssuma arnâ) og sødrenes vogter, hvis magt greb dybt ind i folkets ve og vel.

Man har endda medtaget en desværre meget forkortet udgave af det meget yndede Ungortoq-sagn (Drabet på nordboerne), som handler om fejden mellem eskimoer og nordboere, der var medvirkende faktor til nordboernes endeligt i Grønland, vel omkring 1450.

De seks små fortællinger i „Rypekylling“, rummer altså en lille del af inuit-folkets sagn.

Jens Poulsen

Knud Holst: „RYPEKYLLING“. Grønlandske eventyr og sagn. Munksgaard. 69 sider. Kr. 10,75.